

Kognitiivinen saavutettavuus ja kokemusasiantuntijalähtöinen arviointi

Selkeästi meille -hankkeen esitys DigiosaaVa-hankkeen loppuseminaarissa 17.8.2023

Esityksen sisältö

- Selkeästi meille -hanke
- Kognitiivinen saavutettavuus
- Selkeästi meille -hankkeen keinoja digiosallisuuteen ja työllistymiseen
- Esimerkkejä kognitiivisesta saavutettavuudesta
- Palaute, kysymykset ja kommentit

Selkeästi meille -hanke edistää kognitiivista saavutettavuutta

- Kehitysvammatuki 57 ry:n ja Kehitysvammaliiton yhteinen valtakunnallinen hanke (STEA 2020-2023)
- **Tavoite:** Edistämme viestinnän ja sähköisten palveluiden kognitiivista saavutettavuutta, jotta yhä useampi kehitysvammainen tai laaja-alaista tukea tarvitseva ihminen voi osallistua ja toimia itsenäisemmin yhteiskunnassamme.
- **Toiminta:** Tuotamme tietoa, viestimme, koulutamme, vaikutamme ja yhteiskehitämme, jotta mahdollisimman moni osaisi huomioida kognitiivisen saavutettavuuden verkossa.
- Esimerkkisivut saavutettavista verkkosivuista: www.selkeastimeille.fi.

Kokemusasiantuntijat tärkeässä roolissa

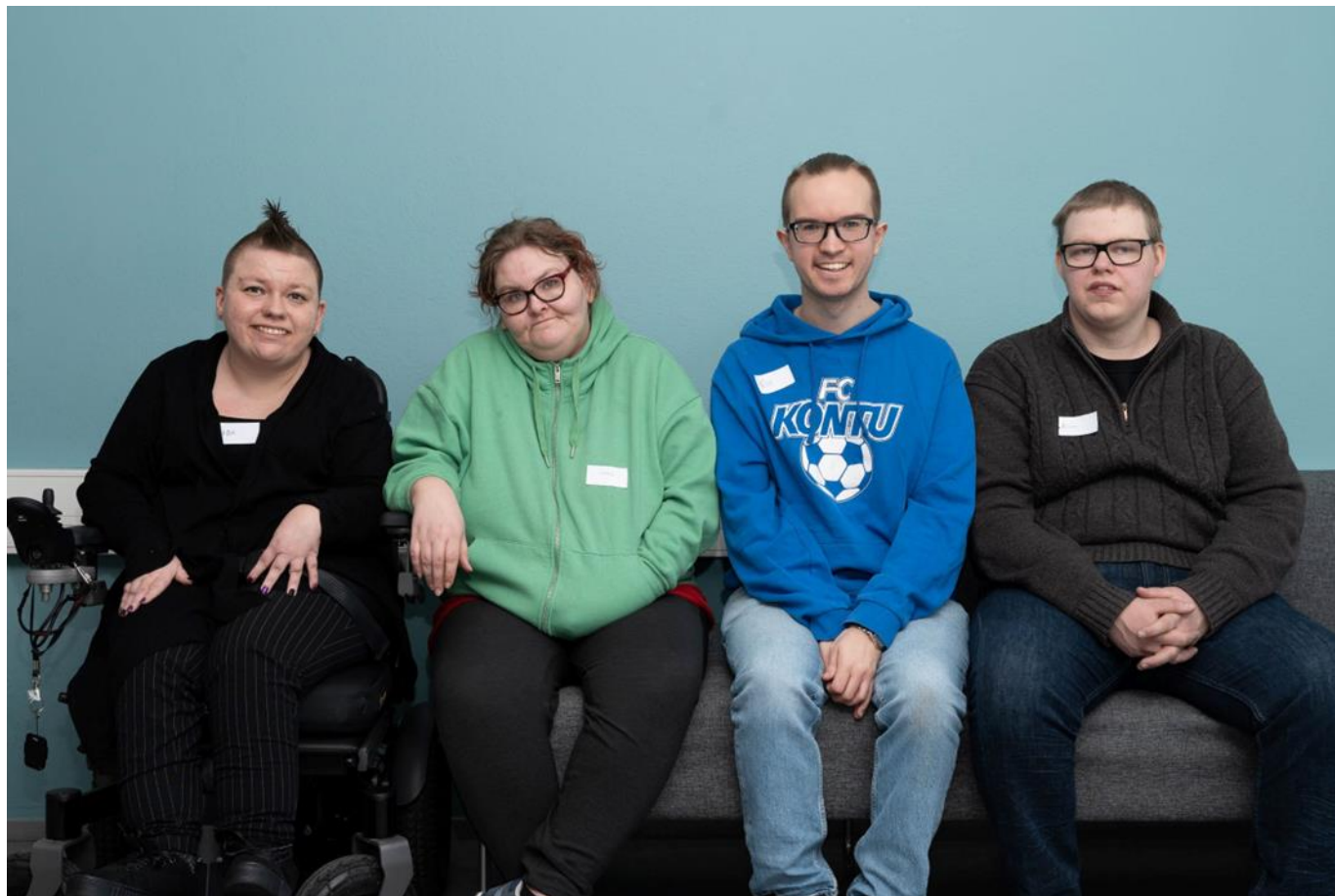
- Tuemme saavutettavuudesta erityisesti hyötyviä ihmisiä vaikuttamaan heille tärkeisiin sähköisiin palveluihin.
- Kognitiivisen saavutettavuuden arviointia, testaamista ja vaikuttamista tehdään yhdessä kokemusasiantuntijoiden kanssa.
- Kognitiivisen saavutettavuuden arviointikriteeristö on rakennettu yhdistämällä hankkeessa kerättyä kokemuspohjaista tietoa olemassa olevaan tietoon.

Selkeästi meille -hankkeen työntekijät

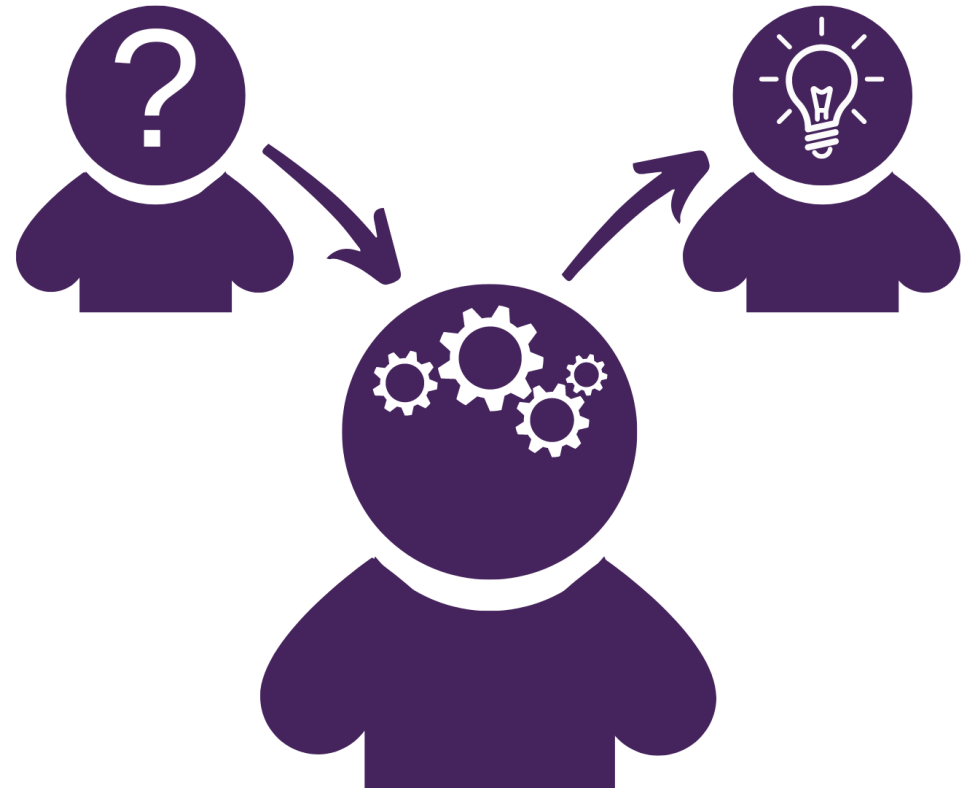
Satu Timperi, Heikki Oksanen, Mira Vihmo, Mikko Apell, Petra Saarinen

Ida Kettunen, Hanna Laakkonen, Ville Hotanen, Tommi Kasurinen

Mitä kognitiivinen tarkoittaa?

- Vaikea sana!
- Se tarkoittaa meidän kaikkien ihmisten jokapäiväisiä toimintoja, jotka liittyvät
 - ajatteluun
 - muistamiseen
 - oppimiseen
 - hahmottamiseen.

Mitä nämä kuvakkeet tarkoittavat?

1.

2.

3.

4.

Teksti auttaa ymmärtämään kuvakkeen merkityksen

- Kaikkia kuvakkeita on käytetty kirjautumisen yhteydessä eri verkkosivuilla.
- Käyttäjä voi tehdä monta tulkintaa.
- Tärkeää on sijoittaa toiminnot tuttuihin paikkoihin ja lisätä niille teksti.

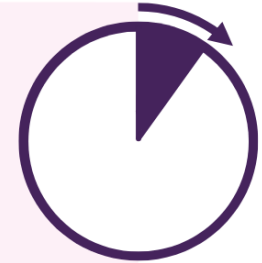

Kognitiivinen saavutettavuus hyödyttää meitä kaikkia!

- Saavutettavuus on verkkomaailman esteettömyyttä.
- Kognitiivinen saavutettavuus on saavutettavuuden osa-alue, joka liittyy tiedon käsittelyyn.
- Ihmisen kognitiiviseen toimintakykyyn vaikuttaa moni asia.
- Kaikki hyötyvät kognitiivisesta saavutettavuudesta. Toisille se on verkkopalvelun käytön edellytys.
- Kognitiivista saavutettavuutta tulee testata monenlaisilla käyttäjillä.

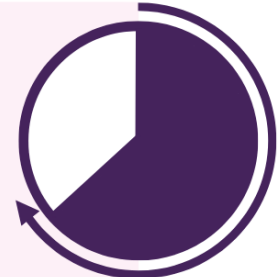
Tilannekohtainen

Hätätilanne, kiire, ympäristön häly, voimakas tunnetila

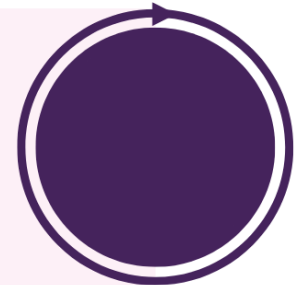
Väliaikainen

Väsymys, stressi, masennus, uupumus

Pysyvä

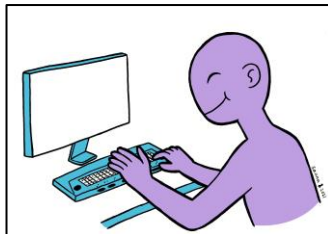
Kehitysvamma, muistisairaus, neurokirjon ihmiset: ADHD, oppimisvaikeudet, autismi

Hyvä verkkopalvelu on teknisesti ja kognitiivisesti saavutettava

Tekninen saavutettavuus

- Verkkopalvelua voi käyttää erilaisilla apuohjelmilla ja -laitteilla.
- Siitä hyötyvät esimerkiksi ihmiset, joilla on näköön, kuuloon, fysiikkaan tai motoriikkaan liittyviä rajoitteita.
- Huomioitu saavutettavuuslainsäädännössä .

Kognitiivinen saavutettavuus

- Verkkopalvelua on helppo käyttää ja sieltä löytyvää tietoa on helppo ymmärtää.
- Siitä hyötyvät esimerkiksi ihmiset, joilla on haasteita oppimisen, muistamisen tai hahmottamisen kanssa tai vasta kieltä opettelevat ihmiset.
- Ei riittävästi huomioitu saavutettavuuslainsäädännössä .

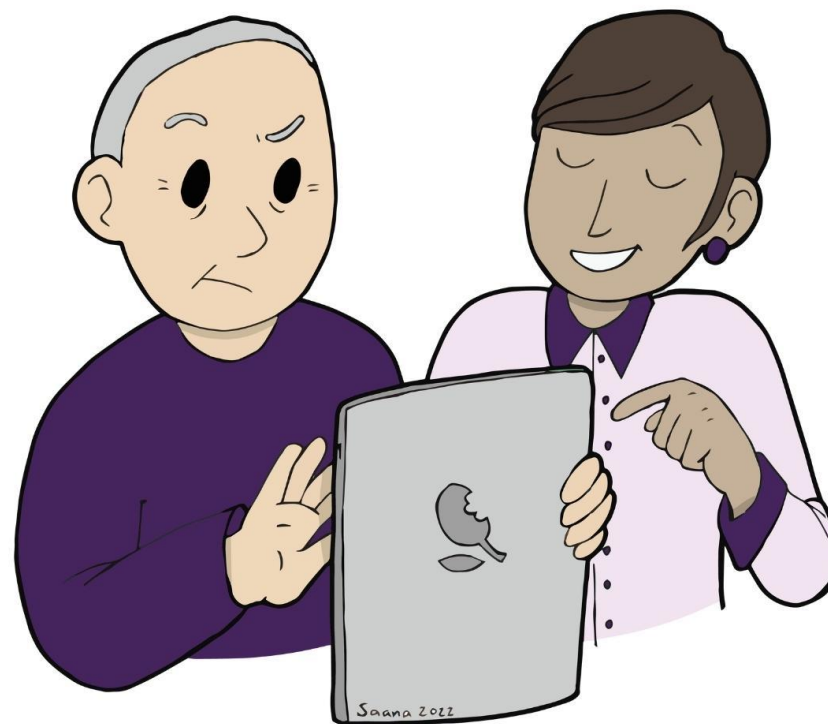

Selkeästi meille -hankkeen keinoja digiosallisuuteen ja työllistymiseen

Netinkäytön kynnyksen madaltaminen

- Kynnystä voi madaltaa tarjoamalla tukea netin käytön opetteluun.
- Tärkeää on myös, että palvelut, joita netissä käytetään, ovat mahdollisimman selkeitä ja ymmärrettäviä.
- Näin **digiosallisuus** voi aidosti toteutua.

Tuettavasta toimijaksi

- Selkeästi meille -toiminnassa netinkäyttäjillä on mahdollisuus vaikuttaa itse digipalveluiden selkeyteen ja ymmärrettävyyteen.
- Samalla opitaan digitaitoja ja rohkaistutaan käyttämään uusia digipalveluita ja antamaan palautetta niistä.
- Itse digiloikan tehnyt saavutettavuusmentori toimii toimijoiden sparraajana.

Kokemusasiantuntijalähtöinen arviointi

- Täsmätyökykyiset testaajat tekevät testaukset ja arvioinnin sekä kertovat tuloksista yhdessä muun saavutettavuustiimin kanssa.
- Kognitiivisen saavutettavuuden arviointikriteeristöä on rakennettu testauksia havainnoimalla ja havainnoista keskustelemalla.
- Olemme edelläkävijä saavutettavuusalalla kognitiivisen saavutettavuuden kokemusasiantuntijoiden työllistäjänä.

Saavutettavuusmentori vaikuttaa työkseen saavutettavuuteen

- Miksi saavutettavuusmentorin työ on tärkeä?
- Miltä vaikea nettisivu tuntuu?
- Mitä vaikealle nettisivulle voi tehdä?
- Mitä vaikuttaminen vaatii?
- Millaisia muutoksia on saatu aikaiseksi?
- Miten tuet muita vaikuttamaan?

Esimerkkejä kognitiivisesta saavutettavuudesta

Esimerkit ovat havaittu Selkeästi meille -hankkeen nettisivujen ja sovellusten testauksissa.

Kumpaa on helpompi ymmärtää?

Vaihtoehto 1

Haku Valikko

Fractura Femur

Fractura Femuria pidetään vakavimpana osteoporoosin komplikaatioista. Tyypillinen potilas on ikääntynyt, joka on kaatunut kadulla. Hoidon keskimääräiset kustannukset potilasta kohden ovat noin 14 000€ ensimmäisenä vuotena. Noin kolmannes potilaista tarvitsee hoitoa vielä toisena vuonna ja noin 5% potilaista kolmantena vuonna murtuman syntymisen jälkeen.

Yleisimmät AO-luokituksen mukaiset murtumat ovat A 1.2- ja A 3.2 murtumia, joita hoidetaan Grosse-Kempfh -ydinnaulauksella, Küntcher -naulauksella tai Vari-Wall-ydinnaulauksella. Naulaus suoritetaan anestesiassa. Potilaan kuntoutus aloitetaan traumaosastolla. Kotiutuminen yleensä noin 3 vuorokautta leikkauksen jälkeen.

Vaihtoehto 2

Haku Valikko

Reisiluun murtuma

Reisiluun murtuma syntyy yleensä kaatumisen tai törmäämisen seurauksena. Tyypillisesti murtuma sattuu ikääntyneelle, joka kaatuu jäisellä kadulla.

Heikentynyt luu murtuu helpommin
Ikääntymisen myötä luiden kunto heikkenee. Luiden heikkenemistä kutsutaan osteoporoosiksi.

Reisiluun murtuman oireet
Murtunut reisiluu on kipeä ja jalka saattaa turvota. Murtuman seurauksena jalan asento voi muuttua, eikä sille voi varata painoa. Murtuma varmistetaan lääkärin...

Tekstin ymmärrettävyys

- Tekstissä keskitytään lukijan kannalta olennaisiin asioihin.
- Tekstiä on helppo ymmärtää.
- Tekstissä ei käytetä lyhenteitä, ellei niille ole hyvää perustetta.
- Tekstin joukossa ei ole vieraskielisiä sanoja tai ne ovat selitetty.
- Tekstin lisäksi käytetään kuvia, jotka auttavat ymmärtämään tekstin sisältöä.

Reisiluun murtuma

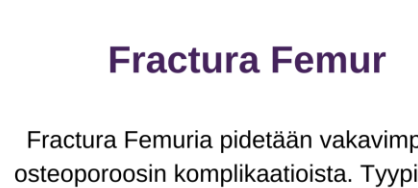
Reisiluun murtuma syntyy yleensä kaatumisen tai törmäämisen seurauksena. Tyypillisesti murtuma sattuu ikääntyneelle, joka kaatuu jäisellä kadulla.

Heikentynyt luu murtuu helpommin

Ikääntymisen myötä luiden kunto heikkenee. Luiden heikkenemistä kutsutaan osteoporoosiksi.

Reisiluun murtuman oireet

Murtunut reisiluu on kipeä ja jalka saattaa turvota. Murtuman seurauksena jalan asento voi muuttua, eikä sille voi varata painoa. Murtuma varmistetaan lääkärin...

Fractura Femur

Fractura Femuria pidetään vakavimpana osteoporoosin komplikaatioista. Tyypillinen potilas on ikääntynyt, joka on kaatunut kadulla. Hoidon keskimääräiset kustannukset potilasta kohden ovat noin 14 000€ ensimmäisenä vuotena. Noin kolmannes potilaista tarvitsee hoitoa vielä toisena vuonna ja noin 5% potilaista kolmantena vuonna murtuman syntymisen jälkeen.

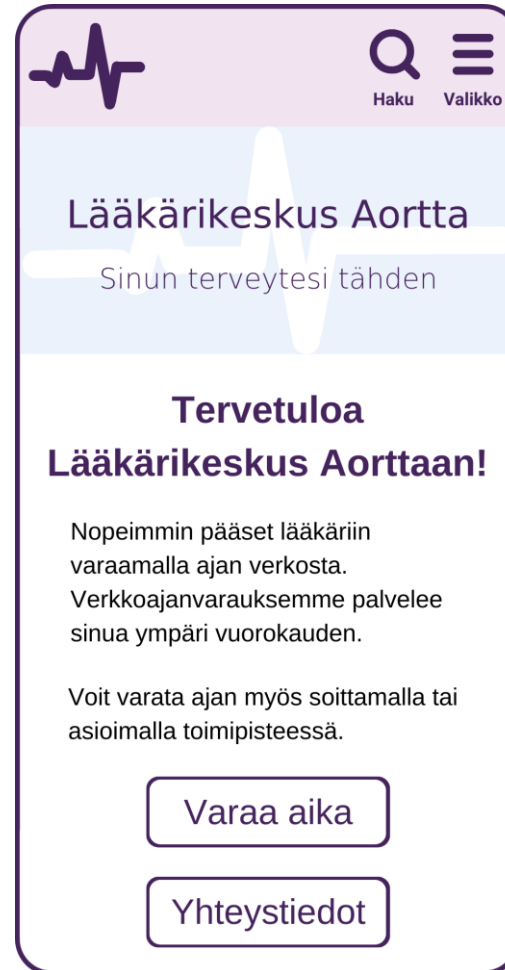
Yleisimmät AO-luokituksen mukaiset murtumat ovat A 1.2- ja A 3.2 murtumia, joita hoidetaan Grosse-Kempfh -ydinnaulauksella, Küntcher -naulauksella tai Vari-Wall-ydinnaulauksella. Naulaus suoritetaan anestesiassa. Potilaan kuntoutus aloitetaan traumaosastolla. Kotiutuminen yleensä noin 3 vuorokautta leikkauksen jälkeen.

Kummasta pystyt varaamaan ajan lääkärille helpommin?

Vaihtoehto 1

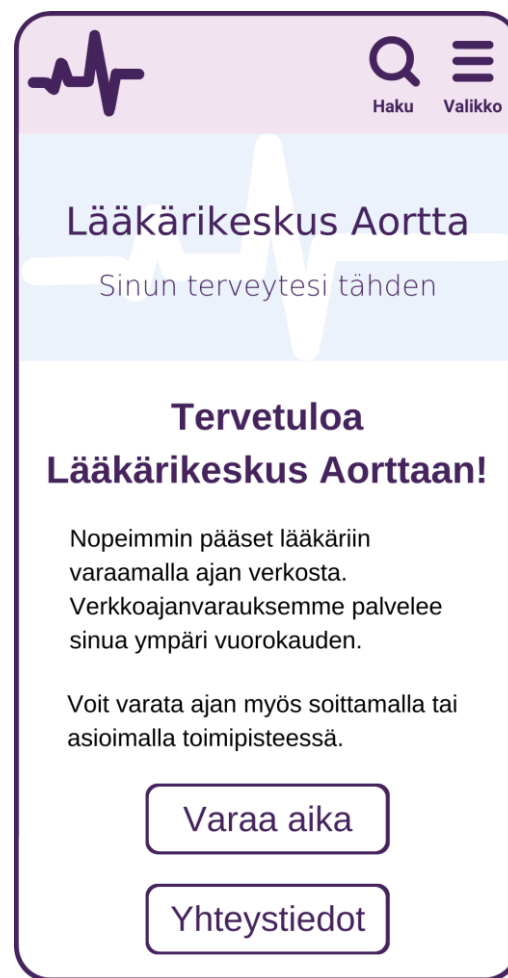

Vaihtoehto 2

Tiedon sijoittelu sivulle

- Tärkeimmät asiat ovat sivuilla heti sen alussa niin, ettei sivua tarvitse vierittää.
- Esimerkiksi linkki ajanvaraukseen on sivun alussa lääkärikeskuksen sivuilla.
- Nettisivuilla olevat tärkeimmät toiminnot ovat tutuilla paikoilla, kuten hakukone sivun oikeassa ylä laidassa.

Monesti pienetkin asiat auttavat

Esimerkiksi

- Tekstin ymmärrettävyys ja luettavuus.
- Asiat löytyvät helposti ja nopeasti.
- Linkit ja painikkeet auttavat käyttäjää etenemään ja kertovat, mihin ne vievät.
- Käyttäjä näkee sijaintinsa sivustolla.
- Palvelu opastaa käyttäjää tarvittaessa, käyttäjän ei tarvitse päätellä.

Lisää vinkkejä Selkeästi meille -hankkeen sivuilta ja somesta

Tutustu Selkeästi meille -hankkeen nettisivuihin: www.selkeastimeille.fi.

Seuraa hanketta sosiaalisessa mediassa:
Facebook: [selkeastimeille](https://www.facebook.com/selkeastimeille)
Instagram: [selkeastimeille](https://www.instagram.com/selkeastimeille)

Saavutettavuus auttaa kaikkia

”Hyvä nettisivu auttaa minua tosi paljon, se auttaa löytämään tiedon nyt eikä heti. Sitä paitsi netissä viihtyy paremmin, uskaltaen kokeilemaan eri juttuja ilman pelkoja, että nyt mokaa tai joutuu huijatuksi. Tai että ei taas joudu pyytään apua eli voi olla itsenäisesti netissä niin paljon kun haluaa! Hyvä nettisivu auttaa muita samaten kuin minua eli viihtymään netissä ja löytämään sen tiedon, mikä on sillä hetkellä tärkeä!”

- Saavutettavuusmentori Heikki Oksanen

Kysymyksiä ja kommentteja?

Lue lisää aiheesta Samassa digiveneessä : Digiosallisuuden arkirealismia ja ratkaisuja työllistymisen edistämisessä -julkaisun (2023) artikkelista Kokemusasiantuntijat edistävät kognitiivista saavutettavuutta Selkeästi meille -hankkeessa.

Kiitos ja palautekysely

- Kiitos, kun osallistuit!
- Vastaa lyhyeen palautekyselyyn:
<https://link.webropol.com/s/Digiosaava>
- Vastauksia toivomme keskiviikkoon 30.8. mennessä.

Työntekijöiden yhteystiedot

Satu Timperi

hankepäällikkö

044 901 3213

satu.timperi@kvtuki57.fi

Mira Vihmo

hankesuunnittelija

040 451 7531

mira.vihmo@kvl.fi

Petra Saarinen

saavutettavuuskoordinaattori

044 491 4006

petra.saarinen@kvtuki57.fi

Heikki Oksanen

saavutettavuusmentori

044 077 3275

heikki.oksanen@kvtuki57.fi

Mikko Apell

viestintäkoordinaattori

044 715 2067

mikko.apell@kvtuki57.fi

Materiaalien käyttäminen

- Selkeästi meille -hankkeen materiaalit on julkaistu Creative Commons -lisenssillä.
- Lisenssin avulla annamme oikeuden käyttää tuottamiamme materiaaleja rajatuin oikeuksin.
- Materiaalia saa hyödyntää epäkaupalliseen tarkoitukseen, kun mainitsee lähteen: selkeästimeille.fi.

Muut lähteet

Dia 9

- Akila, Ritva & Nybo, Taina 2019. Neuropsykologinen työkyvyn arviointi. Teoksessa Jehkonen, Mervi & Saunamäki, Tiia & Hokkanen, Laura (toim.) Kliininen neuropsykologia (s. 460–480). Helsinki: Duodecim.
- Leskelä, Leealaura 2019. Selkokieli. Saavutettavan kielen opas. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry.